

mange Forsamlingshuse. Den bør i Virkeligheden ses i denne Sammenhæng. Det er et meget betydeligt Undervisnings- og Opdragelsesarbejde, der foregaar paa denne Maade. Jeg skal oplyse, at alene i vore 732 Gymnastikhuse paa Landet er der i det forløbne Aar undervist af 745 Lærere, som have haft 30,500 Elever. Denne Del af Aftenundervisningen bør ogsaa nævnes, og jeg er ikke i Tvivl om, at naar man ser hen paa, hvad der er tjenligt og for Eleverne frugtbart i Overgangsalderen, er denne gymnastiske Undervisning at nævne i allerførste Række. Der er en Historiker, som en Gang har sagt, at kom man ind nu om Dage i et Øvelseshus paa Landet og saa, hvad der der foregik, i Selskab med en Mand fra Midten af det 18de Aarhundrede, vilde han tro, at det var Landets unge Adel, der var samlet til Øvelser, og han vilde ikke tænke sig Muligheden af, at det var Bøndernes, Haandværkernes, de arbejdende Samfundslags Børn, der efter Dagens Gerning kunde samles for at øve deres Legeme, faa det i deres Magt, beherske det, skabe sig et sundt Legeme, i hvilket der kunde bo en sund Sjæl. Jeg kan gøre denne Mands Ord til mine og sige, at jeg tror ogsaa, at der er noget i god Forstand adeligt over den Ungdom, som søger en Undervisning, en Oplæring, en Selvstændiggørelse i denne Henseende ved Hjælp af Gymnastikken.

Dette Arbejde, der saaledes foregaar i Aftenskolen og i vore Gymnastikhuse, hører fortrinsvis hjemme paa Landet, og jeg skulde tage meget fejl, hvis ikke der er mellem 80,000 og 90,000 unge paa Landet, der deltage i denne og dermed beslægtet Undervisning for Ungdommen Aaret rundt.

Det ærede Medlem nævnedes, at denne Aftenskoleundervisning var overmaade billig, og det er rigtigt. Hvis man gør op de Summer, hvormed denne Undervisning støttes af Kommune, Skolefond og Stat, kommer man til det Resultat, at Understøttelsen beløber sig til ca. 3 Kr. pr. Elev. Det er, kan man gerne sige, næsten intet, men jeg synes, det viser, at ad den Vej, som her er slaaet ind paa, vil der med maaske noget mere Støtte og en stærkere Opfordring i det hele kunne naas vidt uden de store Udgifter. Jeg kan helt være enig med det ærede Medlem i, at naar Talen er om denne Sag, skyldes vi Lærerne overmaade stor Tak, idet det i Virkeligheden er dem, som have baaret hele denne Sag frem. Man kunde maaske sige, at dette er ogsaa Lærernes Embedspligt, thi, som det ærede Medlem ogsaa mindede om, var det i

Skoleanordningen fra 1814 Forudsætningen, at Lærerne skulde være villige til ogsaa at imødekomme Kravet om at give en Undervisning til den Ungdom, som har forladt Skolen.

Medens jeg opholder mig ved Spørgsmaalet om disse Aftenskoler, maa jeg, naar Talen er om Ungdommen i Overgangsalderen, i Alderen fra 14 til 18 Aar, og den store Betydning, der ligger i, at netop denne Del af Ungdommen bliver støttet og vejledet, udtale meget stærkt og afgjort, at der er et Sted, man maa henvende sig, før man henvender sig til en Skoleordning, og det er Hjemmene. Det glædede mig overordentlig, at det ærede Medlem i Samklang med den bayerske Pædagog, Kerschensteiner, nævnedes, at hvad det gælder om i disse Overgangsaaar, er at hjælpe til, at Ungdommens Arbejdsduelighed bliver øget, og at der for Ungdommen kan naas en Arbejdsglæde. Dette passer udmærket med, hvad man herhjemme i over to Menneskealdre har talt om som det, det kommer an paa, naar der var Tale om Undervisning, Opdragelse af Ungdommen i Overgangsalderen, nemlig at det, der skulde naas, var, at Arbejdsdueligheden og Arbejdsglæden skulde komme til Stede. Og derved forstaar jeg egentlig, at Ungdommen skulde opdrages til at kunne bruge sine Hænder, Redskaberne Redskab, paa et eller andet Omraade saaledes, at vedkommende gennem Opøvelse blev fri i sit Forhold til et Redskab, og at vedkommende virkelig kunde præstere et legemligt Arbejde. Men dette kan ikke naas ved Hjælp af nogle Skoler, det kan kun naas ved de gode Læresteder, og her glædede det mig, at det ærede Medlem var klar over, at denne Opdragelse skulde finde Sted først og sidst paa Arbejdsstedet, og at det kunde man ikke vente at faa Skolen til at ordne.

Ja, her er, tror jeg, en Opgave, som er bleven vanskeligere for hvert Aar, der er gaaet, særlig ved Udviklingen i vore store Byer og da først og sidst i Hovedstaden. Saaledes som Haandværket har udviklet sig, bliver det vanskeligere og vanskeligere for de unge, der komme paa Lærestederne, at faa en nogenlunde alsidig Uddannelse. Det gaar let saaledes, at man kun sætter den unge til et enkelt Arbejde eller til meget begrænset Arbejde, det bliver ikke som i gamle Dage saaledes, at den unge faar Lov at øve sig hele Skalaen igennem, om man vil, saa at han faar en alsidig Uddannelse. Det er vanskeliggjort ved hele den Maade, hvorpaa Haandværk og Industri have udviklet sig, og derved ere ogsaa Vanskelighederne blevene langt større